

Bevarandeplan för Natura 2000-området Hunneröds mosse SE0430145

Hunneröds mosse och alkonblåvinge. Foto: Alex Regnér

Grunduppgifter om Natura 2000-området

Län:	Skåne
Kommun:	Svedala
Läge:	11 km O Svedala
Markägare:	Naturvårdsverket, Enskilda
Areal:	22,5 hektar
Skyddsform:	Hunneröds mosse och Frisbjär (Naturreservat), 2010–12.
Bakgrund:	pSCI beslutat av Regeringen 2002–01. SCI fastställt av EU-kommissionen 2004–12. SAC fastställt av Regeringen 2011–03. Bevarandeplan fastställd & kungjord av Länsstyrelsen Skåne 2018-12-20 respektive 2018-12-20.
Reviderad:	2018–06

Vad betyder Natura 2000?

EU bygger ett nätverk av områden med skyddsvärd natur som kallas Natura 2000. Syftet är att EU:s medlemsländer ska ta ett gemensamt ansvar för att bevara arter och naturtyper som förekommer i Europa. Natura 2000 har tillkommit med stöd av två EG-direktiv; Fågeldirektivet (EU-rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009) om bevarande av vilda fåglar och Habitatdirektivet (EU-rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992) om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter senast ändrat genom direktiv 2006/105/EG. Nätverket byggs upp av områden som föreslås av regeringen och som antas av kommissionen. Direktiven har sin grund i Bernkonventionen som var först med att rättsligt skydda arter och deras livsmiljöer i Europa. EU-direktiven bygger på nya kunskaper och inför principen att bevara naturtyper för deras egen skull och inte enbart för att de utgör hemvist för vissa arter. Habitat- och fågeldirektivet är EU:s bidrag till bevarandet av den biologiska mångfalden så som det lades fast i Konventionen om biologisk mångfald i Rio 1992.

Sverige har ett särskilt ansvar för att skydda och vårda de områden som är föreslagna att ingå eller som ingår i Natura 2000 och detta regleras i den svenska lagstiftningen i Miljöbalken med tillhörande Förordning om områdesskydd m m. Det innebär att åtgärder som kan inverka negativt på bevarandestatus för preciserade habitat eller arter inom Natura 2000-området kräver tillstånd enligt miljöbalken med tillhörande förordningar.

Vad är en bevarandeplan?

Till varje Natura 2000-område ska det finnas en bevarandeplan. Den ger en beskrivning av området och dess naturvärden och vilken skötsel som behövs för att dessa naturvärden ska finnas kvar långsiktigt. Bevarandeplanen innehåller också en beskrivning av vilka verksamheter och åtgärder som kan hota de arter och livsmiljöer som ska skyddas i Natura 2000-området. Bevarandeplanen innehåller viktig information som används som underlag vid samråd och tillståndsprövningar av verksamheter och åtgärder inom Natura 2000-området.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har tillkommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Vid tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanerna redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Om ett Natura 2000-område också ingår i ett annat områdesskydd, t.ex. naturreservat, finns det gällande föreskrifter för området, dessa finns att läsa i beslutet till naturreservatet samt i skötselplanen. Bevarandeplanen för Natura 2000-området hänvisar i mycket till skötselplanen och utgör därför en enklare form av bevarandeplan. Bäst läses de tre dokumenten tillsammans.

Vad är en Natura 2000-art eller en typisk art?

När det gäller arter finns det flera kategorier av arter som vi använder oss av inom Natura 2000. *Natura 2000-arter* är utpekade skyddade arter som finns med i Artskyddsförordningens bilagor och som ska ha bevarandemål i bevarandeplanen och för vilka det krävs tillstånd för åtgärder som kan riskera att påverka arten. De *typiska arterna* är arter som är typiska för varje specifik naturtyp. *Karaktäristiska arter* ska stödja tolkningen av en viss naturtyp.

Rödlistan publiceras vart femte år av ArtDatabanken och finns för närvarande förtecknad i boken *Rödlistade arter* i Sverige 2015. *Fridlysta arter* innebär att det är förbjudet att plocka, fånga, döda, eller på annat sätt samla in eller skada vissa växter och djur. *Ågp-arter* syftar till de hotade arter som har åtgärdsprogram för att rädda dem och deras livsmiljöer.

Vad är bevarandestatus?

Natura 2000 innebär att alla EU-länder ska vidta åtgärder för att naturtyper och arter som utpekats ska ha *gynnsam bevarandestatus*. Det innebär att man ska försäkra sig om att de utpekade naturtyperna och arterna finns kvar långsiktigt i Europa. För en naturtyp kan *gynnsam bevarandestatus* innebära att man bevarar de strukturer och funktioner som finns i naturtypen och att de arter som är typiska för naturtypen finns kvar i livskraftiga populationer. För en art innebär *gynnsam bevarandestatus* att arten finns i livskraftiga populationer och att förekomsten av dess livsmiljö är tillräcklig. I bevarandeplanen anses fullgod bevarandestatus vara densamma som gynnsam.

Viktigt att tänka på

För att inte skada Natura 2000 områdets naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000 område. Detta gäller oavsett om ingreppet sker inom eller utanför ett Natura 2000-område. Alla som planerar att utföra en åtgärd som man tror kan påverka ett områdes naturvärden ska på ett tidigt stadium kontakta Länsstyrelsen. Det underlättar eventuell tillståndsprövning som Länsstyrelsen ska göra. När det gäller åtgärder på skogsmark ska istället Skogsstyrelsen kontaktas. Bevarandeplanen för ett Natura 2000-område kan revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningarna förändras. När bevarandeplanen förändras medför det att den måste fastställas på nytt. Då ges markägare och andra berörda möjlighet att lämna synpunkter.

Mer information om Natura 2000

Länsstyrelsens webbplats: www.lansstyrelsen.se/skane/N2000 eller

telefon 010-224 10 00

Naturvårdsverkets webbplats: www.naturvardsverket.se

Mer information om naturreservat

Länsstyrelsens webbplats: www.lansstyrelsen.se/skane/bildanaturreservat eller

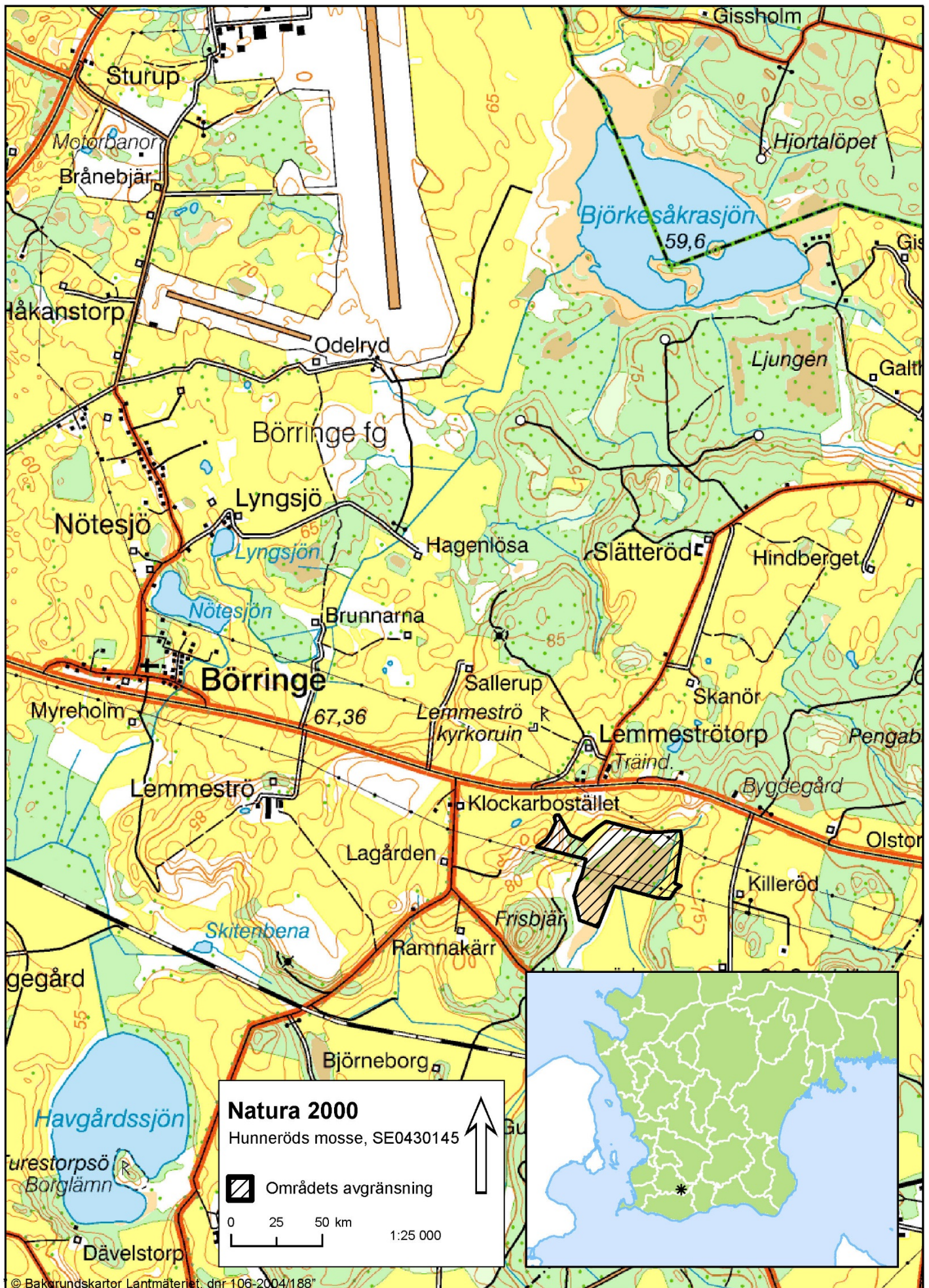
telefon 010-224 10 00

Karttjänsten Skyddad natur webbplats: <http://skyddadnatur.naturvardsverket.se>

Innehållsförteckning

ÖVERSIKTSKARTA	5
OMRÅDESBESKRIVNING.....	6
INGÅENDE NATURTYPER OCH ARTER ENLIGT NATURA 2000	7
Bevarandesyfte och prioriterade bevarandevärden	8
Bevarandemål.....	9
Beskrivning av naturtyper och arter och deras bevarandestatus.....	10
Naturtyper	10
Natura 2000 – arter.....	12
HOTBILD – VAD KAN PÅVERKA NATURA 2000-OMRÅDET NEGATIVT?.....	13
SKYDD OCH BEVARANDEÅTGÄRDER.....	14
Skydd och reglering.....	15
Prioriterade bevarandeåtgärder	15
Restaureringsåtgärder	15
Löpande skötsel	15
Uppföljning	16
REFERENSER.....	16
BILAGOR	16
Bilaga 1, Karta med naturtyper enligt Natura 2000.....	17
Bilaga 2, Naturtypskoder för kartan.....	18
Bilaga 3, Mått för ålder och grovlek per trädslag samt mängdbedömningar.....	19
Bilaga 4, Rödlistade och hotade arter i Natura 2000-naturtyperna.....	20

Översiktskarta

Områdesbeskrivning

I det sydvästskånska backlandskapet, söder om Romeleåsen, ligger Hunneröds mosse i den så kallade Alnarpssänkan. Omgivningarna består av en relativt intensiv jordbruksbygd med inslag av större bokskogsområden. Berggrunden utgörs av krita med en jordmån av lerig morän. Området består av en sänka med torvkärr omgivet av höjdryggar med omväxlande bokskog och betesmarker. Genom kärrmarken går ett dike och hela våtmarken avvattnas mot sydväst. Tillfällig torvtäkt har förekommit i sänkan och verksamheten har troligen rört om i marken och dragit upp kalk till markytan, samt återskapat en fuktigare miljö. Där kalken kommit fram har rikkärr bildats med en värdefull och artrik flora bestående av flera orkidéarter, samt granspira, majviva och tätört.

Historiskt sett har de låglänta delarna av området kallats för mosse men i själva verket är det ett kärr. Enligt ekologisk terminologi får mossar sitt vatten enbart via nederbörden medan kärr påverkas av fastmarkens grundvatten. Det stora sammanhängande kärrmarksområdet utgörs av en mosaik av rik- och fattigkärr, kalkfuktäng och alsumpskog med en till stora delar intressant flora.

Hunneröds mosse har lång tradition som slåtter- och/eller betesmark och hyser en värdefull vegetation med många sällsynta och hotade djur- och växtarter (bilaga 4). Bland annat förekommer den hotade alkonblåvingen med sin lika hotade värdväxt klockgentiana på fuktängs- och kärrmarkerna. Bägge arterna har stora populationer inom området. Idag hålls delar av Hunneröds mosse öppna genom bete av framförallt nötboskap och de torrare markerna är relativt välhävdade. Den sydöstra delen är extremt blöt med hav av smalkaveldun.

De artrika torrängsmarkerna i nordväst hävdades till stor del som ängsmark på 1700-talet och hyste även mindre åkrar i flackare partier. Under 1900-talet har de torrare partierna främst nyttjats som betesmark med undantag för en period mellan slutet av 1980-talet och 1990-talet då inget bete bedrevs. I mitten av 1990-talet återupptogs betet som har fortgått sedan dess.

De fuktiga markerna vid Hunneröds mosse nyttjades under 1800-talet som ängsmark och till viss del för torvbrytning. I samband med rationaliseringarna av jordbruket efter skiftesreformerna på 1800-talet, och som en följd av att vallodlingen tog fart i slutet av 1800-talet, fick ängsmarkerna allt mindre betydelse och minskade därför i stor omfattning i landskapet. Delar av den forna ängsmarken togs då i anspråk som åker och sidvallsäng. Under senare delen av 1900-talet har alsumpskog brett ut sig över stora delar av området till följd av utebliven hävd och fortsätter att successivt expandera in i de öppna kärrmarkerna.

I slutet av 1960-talet upptäckte botanisten John Kraft att Hunneröds mosse hyste en speciell flora trots den accelererande igenväxningen. Många av de sällsynta växterna fanns ännu kvar på 1980-talet då man konstaterade att röjningar krävdes för att bibehålla områdets naturvärden. På de centrala kärrmarkerna bedrivs slåtter sedan 1988.

Hunneröds mosse ingår även i ett område som är riksintresse för både naturvård och för det rörliga friluftslivet. Större delen av Natura 2000-området är upptaget i den nationella myrskyddsplanen. Hunneröds mosse berörs av åtgärdsprogrammet för rikkärr i vilket även kalkkärrsgrynsnäcka ingår. Området berörs även av åtgärdsprogrammet för alkonblåvinge och klockgentiana.

I övrigt gällande områdesbeskrivning hänvisas till skötselplanen för Hunneröds mosse och Frisbjär.

En närmare beskrivning av naturtyper och arter finns under rubriken Beskrivning av naturtyper och arter.

Ingående naturtyper och arter enligt Natura 2000

Områdets naturtyper (se tabell 1 och bilaga 1) konstaterades vid fältbesök.

Tabell 1. Hunneröds mosses naturtyper med arealer och Natura 2000-arter inom området. Naturtyperna indelas i fullgod bevarandestatus (gynnsam bevarandestatus) där alla kriterierna för areal, ekologisk struktur och funktion samt för typiska arter är uppfyllda. I en icke fullgod naturtyp uppfylls definitionen för naturtyp men det kan saknas delar av ekologisk struktur och funktion eller typiska arter. Utvecklingsmarker kan inte definieras som en naturtyp idag men kan omföras till någon naturtyp med aktiva åtgärder eller med naturlig förändring efter lång tid.

Naturtyp	Areal (ha) med bedömd bevarandestatus		
	Fullgod	Icke fullgod	Totalt
* 6230 - Artrika stagg-gräsmarker på silikatsubstrat		0,38	
* 6270 - Artrika torra-friska låglandsgräsmarker av fennoskandisk typ	1,85	0,37	2,22
6410 - Fuktängar med blåtåtel eller starr	0,08	0,35	0,43
6430 - Högörtängar	0,17	0,6	0,77
7140 - Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn		1,8	
7230 - Rikkärr	1,27	0,58	1,85
9070 - Trädklädd betesmark		0,3	
* 9080 – Lövsumpskog av fennoskandisk typ	0,36	0,8	1,16
Total areal naturtyper:		8,91	
Icke naturtyper			
<i>Utvecklingsmark mot:</i>			
907 – ädellövskog som utvecklas mot näringsrik bokskog (9130)		0,08	
909 – lövsumpskog (lövskog på blöt mark) som utvecklas mot lövsumpskog av fennoskandisk typ (9080)		6,7	
Total areal utvecklingsmarker:		6,78	

Total områdesareal:	15,69
Natura 2000-arter	Bevarandestatus
Kalkkärrsgrynsnäcka (<i>Vertigo geyeri</i> , 1013)	Fullgod
♦ Större grynsnäcka (<i>Vertigo moulinsiana</i> , 1016)	Fullgod
*prioriterad naturtyp enligt Natura 2000	*prioriterad naturtyp enligt Natura 2000
♦ ny art/naturtyp som inte är beslutad av Regeringen	♦ ny art/naturtyp som inte är beslutad av Regeringen

Bevarandesyfte och prioriterade bevarandevärden

Det övergripande bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EU:s Art- och habitatdirektiv.

För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de fåglar, naturtyper, Natura 2000-arter och typiska arter som utgjort grund för utpekandet av området. Genom att ha gynnsamt tillstånd bidrar Natura 2000-området till att skapa eller upprätthålla en gynnsam bevarandestatus på biogeografisk nivå.

De prioriterade bevarandevärdena på Hunneröds mosse är kopplade till rikkärret (7230) och torrängsmarkerna (6230, 6270) samt den artrika flora och fauna som återfinns i dessa naturtyper. För att bibehålla områdets naturvärden är det viktigt att området fortsätter att hävdas och att igenväxning förhindras.

Motivering:

Natura 2000-området Hunneröds mosse är ett värdefullt område med många hotade och sällsynta arter. I området finns Natura 2000-arterna kalkkärrsgrynsnäcka (1013) och större grynsnäcka (1016). Här finns även den rödlistade alkonblåvingen och dess hotade värdväxt klockgentiana. Klockgentiana återfinns idag i livskraftiga populationer endast på tre skånska lokaler varav Hunneröds mosse är en. Alkonblåvinge förekommer endast på två lokaler i Skåne och populationen på Hunneröds mosse anses vara en av de mest livskraftiga i hela landet. Här finns dessutom den starkt hotade praktnejlikan som endast förekommer på ett femtontal lokaler i Skåne.

Bevarandemål

Arealen av stagg-gräsmarker (6230) ska vara minst 0,38 hektar. Arealen av silikatgräsmarker (6270) ska vara minst 2,22 hektar. Arealen av fuktängar (6410) ska vara minst 0,43 hektar. Arealen av högörtängar (6430) ska vara minst 0,77 hektar. Arealen av intermediära och fattiga kärr (7140) ska vara minst 1,8 hektar. Arealen av rikkärr (7230) ska vara minst 1,85 hektar. Arealen av trädklädd betesmark (9070) ska vara minst 0,3 hektar. Arealen av lövsumpskog (9080) ska vara minst 1,16 hektar, men ska på sikt öka när utvecklingsmarken mot lövsumpskog (909) utvecklar de strukturer som gör att den kan anses uppfylla kriterierna för naturtypen.

Områdets hydrologi ska vara ostörd och det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan. Grundvattenytan ska variera naturligt och vara hög under större delen av året. Grundvattennivån ska vara naturligt hög under större delar av året. Naturtyperna högörtängar (6430), öppna mossar och kärr (7140), rikkärr (7230) och svämlövskog (9080) är extra känsliga mot förändringar i grundvattnets nivå, kemiska egenskaper och temperatur.

Området ska vara välhävdad av antingen bete eller slåtter. Våtmarken ska vara öppen där busk- eller trädsikt endast finns i liten omfattning. Det ska finnas kärr av såväl fattig som rik typ. Vegetationen ska vara karakteristisk för naturtypen och/eller artrik. Hydrokemin ska vara utan betydande antropogen påverkan. Vedartad igenväxningsvegetation ska enbart förekomma i begränsad utsträckning. Regelbunden hävd i form av bete och slåtter ska påverka området. Typiska och karakteristiska arter samt andra naturligt förekommande arter ska föryngra sig. Ingen antropogen näringstillförsel, inklusive tillskottsutfodring av betesdjur, ska förekomma. Betesdjuren ska inte ges medel mot parasiter som finns kvar i dyngan och kan påverka dynglevande organismer negativt. Träd- och/eller busksikt ska förekomma sparsamt och regelbundna röjningar ska förhindra igenväxning av kärr och betesmarker. Värdefulla träd såsom grova träd, hålträd eller blommande träd får förekomma. Värdefulla buskar som antingen är bärande eller blommande får förekomma. Fält-, botten- och markskikt ska präglas av hävd eller annan regelbunden störning. Ingen skadlig ansamling av förna ska finnas i området efter vegetationsperiodens slut. Artsammansättningen i fält- och bottenkiktet ska vara naturlig och karakteristisk för naturtyperna. Det ska finnas födoresurser i form av pollen- och nektar till områdets insekter. Det ska finnas klockgentiana som är värdväxt åt alkonblåvinge. Ingen igenväxningsvegetation ska förekomma mer än i begränsad utsträckning. Arealerna med rikkärr och intermediära/fattigkärr kan om möjligt utökad på bekostnad av lövsumpskog med al och björk på kärrmark. Arterna kalkkärrsgrynsnäcka och större grynsnäcka ska finnas i livskraftiga populationer. De för naturtyperna förekommande typiska arterna i området ska förekomma i livskraftiga populationer.

Framtida uppföljning av planen kan medföra att nuvarande bevarandemål ändras och att nya mål läggs till.

Beskrivning av naturtyper och arter och deras bevarandestatus

Naturtyper

Stagg-gräsmarker (6230)

Stagg-gräsmarken återfinns i områdets södra del och hyser arter som stagg, granspira, ängsstarr, blodrot, ängsull, darrgräs, nattviol, spikblad och hirsstar. Marken nyttjas som betesmark. Det är inom denna del som klockgentiana och alkonblåvinge har sina rikligaste förekomster i området. För att klockgentianan inte ska ätas upp av betesdjur är det viktigt att detta område betesfredas under sommarmånaderna. Eventuell slåtter behöver äga rum sent på växtsäsongen. Området är öppet med enstaka inslag av buskar och träd. Området är inte näringspåverkat. Naturtypen har icke fullgod status på grund av viss igenväxning. Ett för hårt betestryck eller bete under sommarmånaderna påverkar de känsliga arterna negativt.

Silikatgräsmarker (6270)

I nordvästra delen av området finns betade torrängsbackar med ett rikt fält- och buskskikt. I florin ingår arter som tjärblomster, puktörne, åkervädd, gulmåra, kärringtand, femfingerört, jordklöver, gråfibbla, bockrot, äkta johannesört och rotfibbla. Sparsamt förekommer även vanlig solvända, backnejlika, rödklint, jordtistel, strimklöver, darrgräs och ängshavre. Mer lokalt uppträder trift, brudbröd, åkervinda, knylhavre och luddtåtel. På den nordöstra sluttningen växer den starkt hotade arten praktnejlika. Praktnejlikan missgynnas av för hårt betestryck och beskuggning från träd och buskar. I det betespräglade området finns även mindre inslag av hedartad vegetation med arter som jungfrulin, kruståtel, knägräs, fyrkantig johannesört och ljung. I några delar av sluttningarna finns en riklig förekomst av vaxskivlingar. På betesmarken finns även en del buskar och mot en igenväxt slänt finns en välutvecklad brynmiljö som utgör ett bra skydd för bland annat raphöns och småfåglar. Det glesa buskskiktet innehåller bland annat hagtorn, stenros och äppelros. Ett fåtal av hagtornsbuskarna är klassade som värdefulla i Ängs- och betesmarksinventeringen. Silikatgräsmarkerna i nordvästra delen av Hunneröds mosse utgör 1,85 hektar med fullgod status. I östra delen av området finns ett parti på 0,37 hektar med icke fullgod status. Denna del angränsar till åkermark och florin påverkas negativt av närheten till gödselad mark.

Fuktängar (6410)

Vegetationen i kärret är svår att klassificera på grund av den mosaikartade sammansättningen med rik- och fattigkärr och kalkfuktäng som uppträder sida vid sida. Detta beror dels på de varierande fuktighetsförhållandena med omväxlande sänkor och högre liggande partier och dels beroende på hävdform och markhistoria. Fuktängarna återfinns i områdets södra del. Naturtypen domineras i området av hävdgynnade arter som blodrot, hirsstarr, kärrsälting, majviva, näbbstarr, slankstarr, småvänderot och ängsstarr. I dessa partier förekommer även klockgentiana och alkonblåvinge. Delar av fuktängarna har växt igen med al, björk och vide under slutet av 1900-talet. 0,8 hektar av naturtypen har fullgod status. 0,35 hektar har icke fullgod status till följd av en viss grad av igenväxning.

Högörtängar (6430)

I områdets centrala delar finns partier med högörtängar. Naturtypen domineras av humleblomster, kåltistel, strätta, åkerfräken och älgört. I områdets nordvästra del finns en högörtsäng på 0,17 hektar som har fullgod status. Resterande 0,6 hektar har icke fullgod status till följd av igenväxning med främst björk.

Öppna mossar och kärr (7140)

Den södra delen av Hunneröds mosse utgörs av fuktig eller blöt mark med en mosaik av rik- och fattigkärrsvegetation. Området är helt ohävdad eftersom det delvis utgörs av mjukmattekärr med förrådiska gungflyn och torvgravar som gör det olämpligt som betesmark. Delområdet är i huvudsak öppet men en viss igenväxning med al och björk pågår. Partier med fattigkärrsvegetation kännetecknas av ett heltäckande bottenskikt av vitmossor. Bland fattigkärrsarterna är det ljung, vattenklöver, tranbär, rundsilesår, trådstarr, blååtäl som dominerar. Sparsamt uppträder klockgentiana, granspira, ängsull, snip, spikblad samt orkidéerna Jungfru Marie nycklar, myggblomster och vanlig nattviol. Inom små blötare partier är förekomsten av vitag karaktäristik. Naturtypen har icke fullgod status eftersom viss igenväxning pågår.

Rikkärr (7230)

Genom de centrala delarna av Hunneröds mosse löper två rikkärrspartier i syd-nordlig riktning. Den norra rikkärrsytan hyser den mest artrika floran. I den norra delen, som är torrare än den södra, växer rikliga mängder slankstarr, majnycklar, kärrknipprot och slätterblomma. Andra vanliga rikkärrsarter som förekommer är tagelstarr, ängsnycklar, skogsnycklar, kärrsälting, guldspärrmossa och späd skorpionmossa. I denna del har även Natura 2000-arten större grynsnäcka påträffats. Den södra rikkärrsytan ligger intill gamla torvtäkter som idag är djupa vattenfyllda hålor med bland annat smalkaveldun och näckros. Rikkärret har här mer inslag av fattigkärrskaraktär med många olika arter av vitmossor, snip och vitag. Vegetationen håller på att utvecklas mot fattigkärr allteftersom kontakten med det kalkrika grundvattnet blir mindre på grund av igenväxning av torvtäkterna. Vanliga rikkärrsarter här är korvskorpionmossa, guldspärrmossa och stor skedmossa. Andra arter är slätterblomma, kärrknipprot, ängsvädd och späd skorpionmossa. Den rödlistade Natura 2000-arten kalkkärrsgrynsnäcka finns i denna del av Hunneröds mosse. Det norra rikkärret hävdas med slätter. Den södra ytan är ohävdad eftersom den är så blöt att det är farligt för betesdjur att gå ut och beta i den. Den norra delen, 1,27 hektar, har fullgod status. Den södra, 0,58 hektar, har icke fullgod status eftersom tidigare torvbrytningsverksamhet har påverkat områdets hydrologi. Till följd av naturliga processer pågår även en igenväxning och omvandling till fattigkärr i det södra rikkärret.

Trädklädd betesmark (9070)

I områdets nordvästra del finns träd- och buskrikt område som är klassificerat som trädklädd betesmark (9070). I området växer bland annat hagtorn, slån och sötkörbär. En stor del av hagtornsbuskarna har ett trädformigt växtsätt med hagmarkskaraktär. Trädsiktet domineras av fågelbär med en ålder på 60–85 år. Enstaka grova träd finns och inslaget av död ved är måttligt. Det finns rester kvar av en äldre hägnad i form av en jordvall som bitvis är igenväxt med

framförallt slånbuskage. Naturtypen omfattar 0,3 hektar och har icke fullgod status eftersom träd- och buskskiktet behöver glesas ut. En allt för tät igenväxningsgrad utarmar den hävdberoende floran och faunan.

Lövsumpskog (9080)

I området finns tre partier med lövsumpskog (9080) som totalt omfattar 1,16 hektar. Utöver detta finns även 6,7 hektar med utvecklingsmark mot lövsumpskog. Den yngre lövsumpskogen har huvudsakligen expanderat på bekostnad av kärrmark under senare delen av 1900-talet. Lövsumpskogen i områdets nordvästra del utgör en dunge i en slänt med översilande markvatten som tar sig fram i små rännilar. Sumpskogen består främst av klibbal och vegetationen är delvis högvuxen med bland annat kärrfibbla, kabbleka, älgört, nejlikrot, stinknäva, skånskt mannagräs och kärrgröe. Flera av alarna är gamla och har fin sockelbildning. Partier med tät sumpskog utgör ett bra skydd för bland annat kronhjort, rådjur och vildsvin. Lövsumpskogen i nordvästra delen av området omfattar 0,36 hektar och har fullgod status. Resterande partier med lövsumpskog har icke fullgod status eftersom skogen består av relativt unga träd och saknar dynamik i form av olikåldrade träd och död ved.

Natura 2000 – arter

Kalkkärrsgrynsnäcka (1013)

Kalkkärrsgrynsnäckan är en liten snäcka med ett smalt högervridet skal. Arten blir cirka 1,5–2 mm lång och lever i öppna rikkärr. Den viktigaste miljön för arten är extremrikkärr, men arten förekommer även på kalkfuktängar och i rikare stråk i mosselaggar och gles sumpskog. Arten är inte extremt kalkkrävande och förekommer ofta i svagt sluttande områden med rörligt grundvatten. Den är mer sällsynt i miljöer med stillastående vatten. Förekomsterna är ofta knutna till små partier av lämpliga kärrtor. Kalkkärrsgrynsnäckan är fuktighetskrävande och återfinns främst i mossrika och ständigt fuktiga partier, gärna där det finns tuvor av axag eller lågvuxen starr. I södra och mellersta Sverige förekommer arten i vatten med ett pH-intervall på 5,25–7,5 vilket visar att arten kan leva i kärr med relativt lågt pH.

Kalkkärrsgrynsnäckan är hermafrodit likt de flesta andra landmollusker och är delvis självbefruktande. Artens livscykel, från att en individ kläcks tills att dess avkomma kläcks, är några månader. Arten når en ålder på knappt två år. Spridningsförmågan är begränsad, bara ett par decimeter per år, men en slumpartad och passiv spridning tros ske med betesdjur, fåglar och mindre däggdjur. Kalkkärrsgrynsnäcka finns i rikkärret i södra delen av Natura 2000-området. Arten har fullgod bevarandestatus.

Större grynsnäcka (1016)

Större grynsnäcka lever i öppna eller halvöppna kärr med högstarr, högväxta gräs och halvgräs och bladvass. Den livnär sig på epifytiska mikrosvampar, och klättrar upp på stammar till högvuxna gräs och örter vid födosök sommartid, medan den på vintern övervintrar nere i förnan. Arten är mycket fuktkrävande, och undviker då platser med alltför glest träd- och buskskikt, men den vill ändå ha ett visst mått av sol, så vegetationen får inte heller vara för sluten.

Den är värmeberoende, så mikroklimatet ska vara någorlunda varmt. Ett för hårt betestryck kan vara skadligt för arten. Eventuell röjning och gallring för att öppna upp vegetationen måste ske väldigt försiktigt. Dränering eller torrläggning av artens livsmiljö skulle antagligen slå ut artens population.

Spridningsförmågan hos större grynsnäcka är dåligt känd. Arten är väldigt liten, skalet blir ca 2,2 – 2,7 mm högt, och beräknas inte kunna sprida sig många meter på egen hand. Ska den sprida sig över långa avstånd måste individer antingen få ”skjuts” av fåglar eller däggdjur (bl.a. vildsvin) till nya områden, eller spolans nedströms längs vattendrag. Arten finns endast på totalt 8 lokaler, av vilka alla finns i Svedala kommun. Arten var under flera decennier endast känd från en lokal vid sjön Yddingens sydvästra hörn, men har under de senaste årtiondena spridit sig inom ett område mellan Yddingen och Börringesjön. På Hunneröds mosse har arten påträffats i ett blött rikkärr omgivet av sumpskog i områdets centrala delar. Större grynsnäcka har fullgod bevarandestatus.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

Nedan redovisas exempel på åtgärder som riskerar att påverka utpekade naturvärden negativt. För att inte skada Natura 2000 områdets naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000 område. Alla som planerar att utföra en åtgärd som man tror kan påverka ett områdes naturvärden ska på ett tidigt stadium kontakta Länsstyrelsen. Det underlättar eventuell tillståndsprövning som Länsstyrelsen ska göra. När det gäller skogsbruksåtgärder ska istället Skogsstyrelsen kontaktas.

Observera att dessa hot ej är föreskrifter som t.ex. för naturreservat utan är tänkt att användas som ett verktyg vid tillståndsprövning samt för att påvisa vad som påverkar Natura 2000-området. OBS hoten är oftast reglerade i föreskrifterna för beslutet om naturreservat.

De största hoten för områdets naturtyper och Natura 2000-arter är:

- Gödsling eller annan tillförsel av näringsämnen (t.ex. gödsling, kalkning, kväveläckage från omgivande marker, spridning av rötslam, stödutfodring m.m.) från annan källa än från betande djur som skadar mark och vegetation. Tillskottsutfodring av betesdjur ger indirekt näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrenssvaga floran.
- För svag eller utebliven hävd som leder till att naturtyperna växer igen.
- För intensiv hävd som skadar vegetationen och den större grynsnäckan.
- Bebyggelse, vägar, anläggningar och annan markexploatering och markanvändningsförändring, exempelvis skogsplantering och täktverksamhet, i objektet eller i angränsande områden som kan påverka naturvärdena i området negativt.
- Användning av avmaskningsmedel med samma miljöpåverkan som avermectin är negativt för den dynglevande insektsfaunan och bör undvikas i så stor utsträckning som möjligt. Avmaskningsmedel bör inte användas utom när det sker på Veterinärens inrådan.

- Användning av bekämpningsmedel och kemikalier i de omkringliggande skogarna och åkrarna.
- Plockning eller annan exploatering av den rödlistade floran i området, t.ex. klockgentiana eller praktnejlika.
- Utdikning, dränering och andra ingrepp som ändrar de hydrologiska förhållandena och leder till uttorkning av naturtyper. Naturtyperna kan påverkas negativt även av perifera dikningsföretag, ledningsgrävningar och vägdragningar om de leder till sänkt grundvattennivå eller ändrad hydrologi på lokalerna.
- Förändringar i områdets hydrologi från både inom och utanför området genom t.ex. markavvattning. Förändrad vattenkemi och försämring av vattenkvalitén genom t.ex. utsläpp av föroreningar och gifter i vattendrag, försurning eller eutrofiering kan påverka bl.a. områdets grynsnäckor.
- Avverkning av värdefulla träd inom området eller i omkringliggande områden.
- Alltför intensivt bete med tillhörande tramp kan skada rikkärr och kalkfuktängar. Det är också ett påtagligt hot för grynsnäckorna.
- Ett sekundärt hot mot grynsnäckorna, som uppkommer genom ensidiga och felaktiga hävdåtgärder, är mekaniskt slitage genom för hårt betetryck och/eller felaktigt utförd röjning. På lokaler i den nedre delen av pH-intervallet, med dålig buffringsförmåga, kan även den pågående försurningsprocessen komma att slå ut populationer.
- Igenväxning av sly och ett allt för tätt träd- och buskskikt som leder till att levnadsmiljön för större grynsnäcka blir för igenväxt för att arten ska trivas.
- Spridning av invasiva arter.

Skydd och bevarandeåtgärder

Ingrepp som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd av länsstyrelsen enligt 7 kapitlet 27–29 § miljöbalken. Detta gäller oavsett om ingreppet sker inom eller utanför ett Natura 2000-område. Bevarandeplanen ska också fungera som underlag för bedömningen av om tillstånd behövs och om tillstånd kan ges.

Vid genomförandet av art-och habitatdirektivet utgår man från att alla verksamheter som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd. Enligt övergångsbestämmelserna krävs inte ett sådant tillstånd för verksamheter som påbörjats före 1 juli 2001 under förutsättning att de vid denna tidpunkt hade tillstånd enligt 9 eller 11 kap miljöbalken (eller motsvarande äldre bestämmelser). De tillståndsgivna verksamheterna skyddas av rättskraften i tillståndet. Syftet med övergångsbestämmelserna var inte att undanta tillståndskravet för framtida förändringar av befintliga verksamheter utan man ville undvika en obligatorisk omprövning av samtliga verksamheter som bedrevs 1 juli 2001. Vid ändringar av verksamheter och vid nyanläggning aktualiseras dock tillståndsplikten.

Staten har det övergripande ansvaret för skötseln av Natura 2000-områden och för att bevarandemålen uppnås. En förutsättning för att nå målen är ett gott samarbete mellan staten och den eller dem som äger eller brukar marken.

Skydd och reglering

Natura 2000-området Hunneröds mosse omfattas av naturreservatet Hunneröds mosse och Frisbjär som bildades 2010-12-02. Föreskrifterna för reservatet förbjuder bl.a. diverse markexploateringar och tillförsel av gödsel och kemikalier. I de områden som betas och slåttras är ingen annan form av markanvändning tillåten. Enligt reservatsföreskrifterna är det även förbjudet att slå eller beta av vegetationen mellan 15 juni och 1 september i de områden som klockgentiana och alkonblåvinge förekommer.

Länsstyrelsen anser att de nödvändiga bevarandeåtgärderna är reglerade.

Prioriterade bevarandeåtgärder

De högst prioriterade bevarandeåtgärderna är att kärret och gräsmarkerna fortsätter att hävdas med naturvårdsinriktat bete och slåtter samt att regelbundna röjningar av sly och stubbskott genomförs. Slåtter ska utföras årligen och på de delar där klockgentiana förekommer får slåtter ske tidigast i 1 september. Höet ska samlas ihop och bortföras en kort tid efter att det slagits.

Delar av lövsumpskogen bör gallras kraftigt i syfte att utöka klockgentianans utbredningsområde. Det kan även bli aktuellt med naturvårdsbränningar för att öka klockgentianans populationsstorlek. Klockgentiana och alkonblåvinge är fördelade på två områden som skiljs åt av lövsumpskog. Genom avverkning av lövsumpskog kan de två lokalerna förbindas. De delar av området där klockgentiana och alkonblåvinge förekommer ska vara betesfredade från 15 juni till 1 september.

Värdefulla partier med lövsumpskog ska lämnas för fri utveckling, men åtgärder som kan påskynda utvecklingen av höga naturvärden såsom tillskapande av död ved kan utföras. Äldre och grova träd i området bör frihuggas.

Restaureringsåtgärder

- Se skötselplan.
- Röjningar av kraftigt igenväxta områden.
- Löpande ytlig naturvårdsbränning på små ytor tidigt på våren där klockgentiana kan förväntas uppträda. Bränning på samma plats bör ske med ca 10 års intervall,
- Kraftig utglesning av sumpskog i syfte att binda ihop lokaler med alkonblåvinge och att utöka klockgentianans utbredningsområde

Löpande skötsel

- Se skötselplan
- Fortsatt naturvårdsinriktad betes- och slåtterhävd på ängs- och betesmarkerna
- Löpande röjningar av träd och buskar för att förhindra igenväxning av ängs- och betesmarkerna
- Vid behov bör praktnejlika och större grynsnäcka, som är känsliga för hårt bete, få möjlighet att utvecklas genom tillfällig betesfredning

Uppföljning

Uppföljning av naturtyper och arter inom Natura 2000-områdena kommer att ske med omdrev vart 6:e eller 12:e år beroende på naturtyp och art. Vissa delar av uppföljningen, som t.ex. areal är obligatoriska medan andra delar kan väljas av länsstyrelserna själva. Mer information om enskild naturtyp/art finns på Naturvårdsverkets hemsida.

Referenser

- ArtDatabanken 2015. *Rödlistade arter i Sverige 2015*. ArtDatabanken SLU, Uppsala.
- ArtDatabanken 2017. *Artfaktablad Kalkkärrsgrynsnäcka*. ArtDatabanken SLU, Uppsala.
- ArtDatabanken 2017. *Artfaktablad Större grynsnäcka*. ArtDatabanken SLU, Uppsala.
- Artdatabankens information till Länsstyrelsen i Skåne Län om rödlistade arter, GIS-skikt.
- Länsstyrelsen i Skåne län 2009, Bager, H och Persson A., 2009:41, *Skånes rikkärr*.
- Länsstyrelsen i Skåne län 2010, Davidsson Lundh, G. *Skötselplan för naturreservatet Hunneröds mosse och Frisbjär*. Malmö.
- Löfroth M. (ed.) 1997. *Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000*. Naturvårdsverket. Naturvårdsverkets förlag.
- Naturvårdsverket 2006. *Åtgärdsprogram för bevarande av rikkärr*. Naturvårdsverket, Stockholm.
- Naturvårdsverket 2007. *Åtgärdsprogram för alkonblåvinge och klockgentiana*. Naturvårdsverket, Stockholm.
- Naturvårdsverket 2011. *Vägledning för svenska arter i habitatdirektivets bilaga 2: Kalkkärrsgrynsnäcka*. Naturvårdsverket, Uppsala.
- Naturvårdsverket 2011. *Vägledning för svenska arter i habitatdirektivets bilaga 2: Större grynsnäcka*. Naturvårdsverket, Uppsala.
- Olsson, K-A. m.fl. (red), 2003. *Floran i Skåne. Vegetation och utflyktsmål*. Lund
- SGU:s vägledning: <http://www.sgu.se/samhallsplanering/planering-och-markanvandning/grundvatten-i-planeringen/grundvattenberoende-ekosystem/>
- Sveriges geologiska undersökning. 2016. Bilaga. Vägledningsmaterial över vilka Natura 2000-naturtyper som är känsliga för grundvattenpåverkan. SGU.

Bilagor

1. Karta med naturtyper enligt Natura 2000
2. Naturtypskoder för kartan
3. Mått för ålder och grovlek per trädslag samt mängdbedömningar.
4. Rödlistade och hotade arter

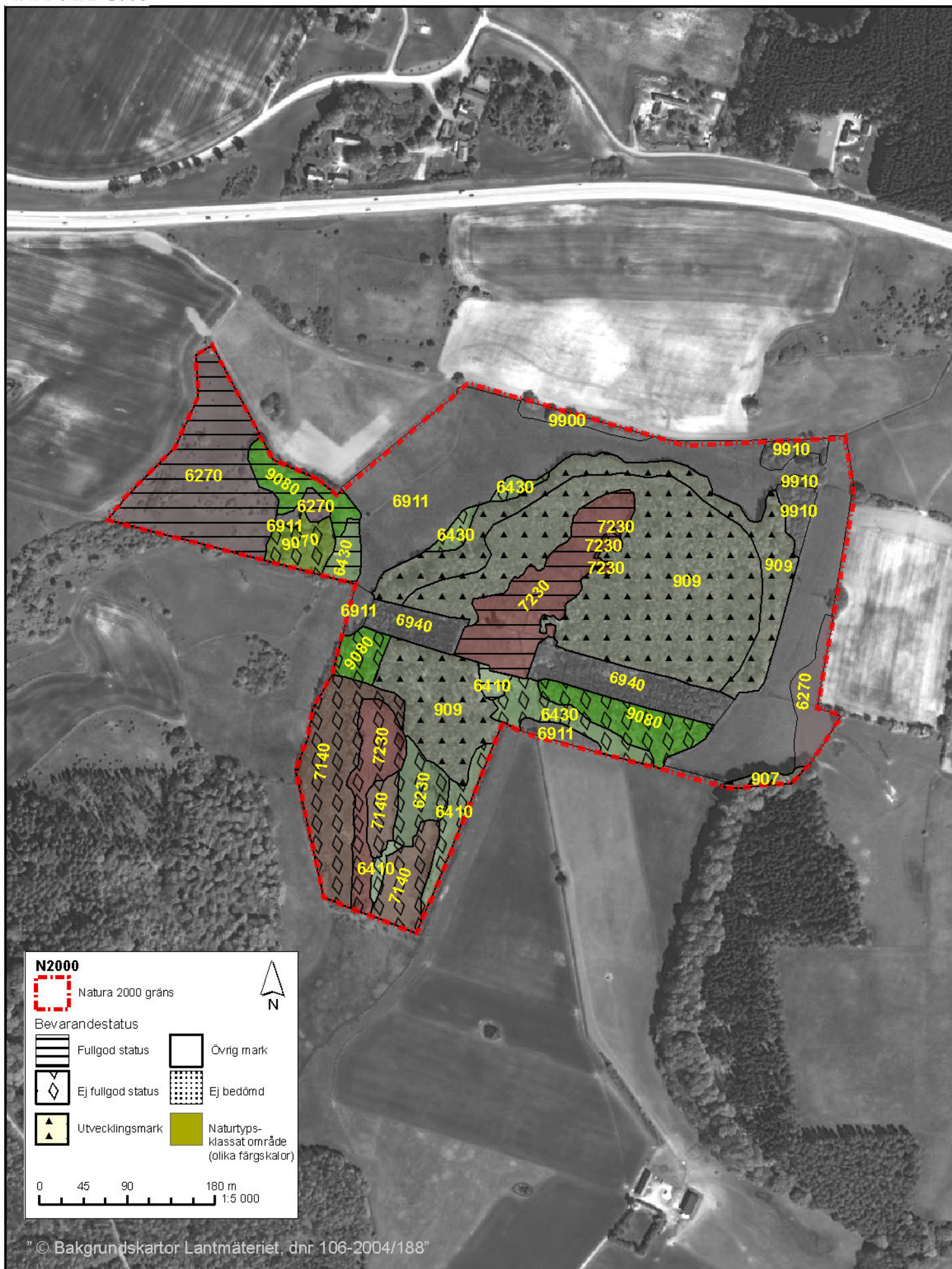

Upprättad av Länsstyrelsen Skåne
 Planförfattare: Gabrielle Rosquist
 Senast reviderad 2018-08-03 av Alexander Regnér

Natura 2000-området Hunneröds mosse, SE0430145 med naturtyper.

Förteckning över naturtyper återfinns i bilaga 2

Bilaga 2, Naturtypskoder för kartan

Natura 2000-naturtyper

- * 6230 - Artrika stagg-gräsmarker på silikatsubstrat
- * 6270 – Artrika torra-friska låglandsmarker av fennoskandisk typ
- 6410 - Fuktängar med blååtäl eller starr
- 6430 - Högörtängar
- 7140 - Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn
- 7230 - Rikkärr
- 9070 - Trädklädd betesmark
- * 9080 – Lövsumpskogar av fennoskandisk typ

Icke-naturtyper

- 907 – Ädellövskog som utvecklas mot näringsrik bokskog (9130)
- 909 – Ädellövskog som utvecklas mot lövsumpskog av fennoskandisk typ (9080)
- 6911 – Öppen kultiverad mark
- 6940 – Kraftledningsgata
- 9900 – Ickenatura-skog
- 9910 – Skog på f.d. öppen mark (igenväxningsskog)

Bilaga 3, Mått för ålder och grovlek per trädslag samt mängdbedömningar.

Diametergräns för grova träd per trädslag. Trädens diameter mäts vid brösthöjd.

Ek och bok	80 cm
Alm och ask	60 cm
Övriga ädellövträd	50 cm
Sälg	40 cm
Rönn	30 cm
Övriga triviala lövträd	50 cm
Tall och gran	70 cm

Ungefärlig nedre **åldersgräns för gamla träd per trädslag.** Med "gamla träd" avses biologiskt gamla träd med en annan epifytflora, insektsfauna, barkstruktur och/eller stamform som avviker från yngre vuxna träd. Trädens grovlek är inte alltid en säker indikator på ett trädets ålder, då träd i vissa miljöer kan vara senvuxna.

Triviallövträd	100 år
Gran	120 år
Tall	150 år
Ek	200 år
Bok	150 år
Övriga ädellövträd	150 år

Bedömning av den **totala mängden död ved** (stående + liggande).

Lite	< 5 m ³ /ha
Måttligt	5 – 15 m ³ /ha
Rikligt	15 – 40 m ³ /ha
Mycket rikligt	> 40 m ³ /ha

Bedömning av den **totala mängden gamla träd** och **totala mängden grova träd.**

Saknas	Inga grova/gamla träd upptäckta
Enstaka	< 2/ha
Tämligen allmän	2 – 10/ha
Allmänt - rikligt	> 10/ha

Bilaga 4, Rödlistade och hotade arter i Natura 2000-naturtyperna

Rödlistade arter enligt artdatabankens rödlista 2015 placeras i olika hotkategorier beroende på risk för utdöende i vilt tillstånd inom olika tidsperspektiv. Arter med extremt/mycket stor risk att dö ut i vilt tillstånd inom en mycket nära/nära framtid placeras i kategorin CR (Critically endangered; akut hotad) resp. EN (Endangered; starkt hotad). Arter som löper stor risk för utdöende i ett medellångt tidsperspektiv placeras i kategorin VU (Vulnerable; sårbar). Arter som bedöms ligga nära kategorin VU men inte uppfyller alla kriterier placeras i kategorin NT (Near Threatened; missgynnad). Arter som numera är livskraftiga men som tidigare varit hotade placeras i LC. F= fridlyst art, Ågp= art som har eller ska få ett nationellt åtgärdsprogram för hotade arter, B1, B2, B4 & B5 hänvisar till resp. bilaga i art- och habitatdirektivet.

Organismgrupp	Artnamn	Vetenskapligt namn	Hotkategori/ Annan fakta
Kärlväxter	Praktnejlika	<i>Dianthus superbus</i>	EN, F
	Majnycklar	<i>Dactylorhiza majalis</i>	NT, F
	Ängsnattviol	<i>Platanthera bifolia ssp. bifolia</i>	NT, F
	Granspira	<i>Pedicularis sylvatica</i>	NT
	Klockgentiana	<i>Gentiana pneumonanthe</i>	VU, F, ÅGP
	Majviva	<i>Primula farinosa</i>	NT
	Vanlig backsippa	<i>Pulsatilla vulgaris</i>	VU, F
	Källgräs	<i>Catabrosa aquatica</i>	VU
	Loppstarr	<i>Carex pulicaris</i>	VU
	Skogssvingel	<i>Dryochloa sylvatica</i>	VU
	Vanlig ängsstarr	<i>Carex hostiana</i>	NT
Fjärilar	Alkonblåvinge	<i>Maculineaalcon</i>	EN, ÅGP
	Almsnabbvinge	<i>Satyrrium w-album</i>	NT
	Bredbrämad bastardsvärmare	<i>Zygaena lonicerae</i>	NT
	Sotnätfjäril	<i>Melitaea diamina</i>	NT
	Violettkantad guldvinge	<i>Lycaena hippothoe</i>	NT
Snäckor	Kalkkärrsgrynsnäcka	<i>Vertigo geyeri</i>	NT, ÅGP
	Större grynsnäcka	<i>Vertigo moulinsiana</i>	VU
Fåglar	Blå kärrhök	<i>Circus cyaneus</i>	NT
	Gröngöling	<i>Picus viridis</i>	NT
	Gulspurv	<i>Emberiza citrinella</i>	VU
	Havsörn	<i>Haliaeetus albicilla</i>	NT
	Kungsörn	<i>Aquila chrysaetos</i>	NT
	Sånglärka	<i>Alauda arvensis</i>	NT
	Sävsvurv	<i>Emberiza schoeniclus</i>	VU
	Ängspiplärka	<i>Anthus pratensis</i>	NT
Svampar	Koralltaggsvamp	<i>Hericium coralliodes</i>	NT
Däggdjur	Kronhjort	<i>Cervus elaphus ssp. elaphus</i>	NT

Bevarandeplanen för Hunneröds mosse

Syftet med Natura 2000-området Hunneröds mosse i Svedala kommun är att långsiktigt bevara de värdefulla slåtter- och beteshävdade gräsmarkerna, rikkärret och sumpskogen samt de hotade växter och djur som förekommer i naturtyperna. Natura 2000-arterna kalkkärrsgrynsnäcka och större grynsnäcka samt de nationellt rödlistade arterna klockgentiana, alkonblåvinge och praktnejlika är prioriterade.

En del i länsstyrelsens verksamhet är att skydda värdefull natur genom att bilda Natura 2000-områden och upprätta bevarandeplaner. Syftet är att EU:s medlemsländer ska ta ett gemensamt ansvar för att bevara arter och naturtyper som förekommer i Europa och att upprätthålla Natura 2000-områdenas naturtyper och arter i gynnsam bevarandestatus inom den biogeografiska regionen.

Bevarandeplanen innehåller bevarandesyftena och bevarandemålen med Natura 2000-området via de fyra kriterierna areal, ekologiska strukturer & funktioner, typiska arter samt Natura 2000-arter (Arter i habitatdirektivets bilaga 2), beskrivning av området samt beskrivning av varje naturtyp och/eller art, förutsättningar för gynnsam bevarandestatus samt vad som kan påverka Natura 2000-området negativt. Den innehåller även information om vilka skötselåtgärder som behövs göras i Natura 2000-området.

Länsstyrelsen
Skåne

www.lansstyrelsen.se/skane